

REGERINGEN

Jordbruksdepartementet

Regeringsbeslut 2

2008-04-24

Jo2008/1451

Sveriges lantbruksuniversitet
Box 7070
750 07 UPPSALA

Regleringsbrev för budgetåret 2008 avseende Sveriges lantbruksuniversitet

Riksdagen har beslutat om Sveriges lantbruksuniversitets verksamhet för budgetåret 2008 (prop. 2007/08:1, utg.omr. 23, bet. 2007/08:MJU2, rskr. 2007/08:93).

Regeringen beslutar att följande ska gälla under budgetåret 2008 för Sveriges lantbruksuniversitet och nedan angivna anslag.

VERKSAMHET

Sveriges lantbruksuniversitets verksamhet återfinns inom följande politikområde med tillhörande verksamhetsområde och verksamhetsgrenar:

Politikområde	Verksamhetsområde	Verksamhetsgren
Utbildningspolitik	Högskoleverksamhet	Grundläggande högskoleutbildning
		Forskning och forskarutbildning eller konstnärligt utvecklingsarbete
		Fortlöpande miljöanalys

1 Verksamhetsstyrning

1.1 Politikområde Utbildningspolitik

Mål

Sverige ska vara en ledande kunskapsnation som präglas av utbildning av hög kvalitet och livslångt lärande för tillväxt och rättvisa.

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-Post
registrator@agriculture.ministry.se

Besöksadress
Fredsgatan 8

Telefax
08-20 64 96

1.1.1 Verksamhetsområde Högskoleverksamhet

Mål

Kvaliteten och den internationella konkurrenskraften ska öka inom högre utbildning och forskning. Den högre utbildningen ska svara mot studenternas efterfrågan och även mot arbetsmarknadens behov.

1.1.1.1 Verksamhetsgren Grundläggande högskoleutbildning

Mål 1

Under perioden 2006-2008 har minst 10 700 helårsstudenter erhållit grundutbildning vid SLU, varav minst 1 250 inom fristående kurser.

Åtterrapporering

SLU ska redovisa och kommentera

- antalet helårsstudenter och helårsprestationer inom utbildningsprogram och inom fristående kurser, uppdelat på grundutbildning inom utbildningsuppdraget och beställd utbildning. Med helårsstudenter avses antalet studenter som påbörjat studier i en kurs multiplicerat med kursens poängtal dividerat med 60. Med helårsprestationer avses antalet godkända högskolepoäng på en kurs eller delkurs dividerat med 60.

SLU ska i årsredovisningen för 2008 redovisa och kommentera

- strategiska förändringar i utbildningsutbudet,
- efterfrågan på SLU:s utbildningar.

Redovisningen ska också avse avvägningen mellan kurser på grundnivå och avancerad nivå.

Mål 2

Minst 75 procent av antalet antagna programstudenter ska ha avlagt examen under perioden 2005-2008.

Åtterrapporering

SLU ska i årsredovisningen för 2008 redovisa

- den årliga examinationen i förhållande till antalet antagna,
- andelen programstudenter som avlägger examen efter längre studietid än vad som anges som nominell studietid. Redovisningen ska omfatta perioden 2005-2008 och avse fördelning på de olika programmen och hur mycket längre tid som tagits i anspråk.

Mål 3

SLU:s utbildningar har en internationell dimension och är internationellt attraktiva.

Återrapportering

SLU ska redovisa mål för internationaliseringsarbetet. Internationella kontakter och studentutbyte med andra länder skall redovisas och kommenteras. Nordiskt samarbete ska särredovisas. SLU:s internationella arbete får redovisas samlat för verksamhetsgrenarna.

Övrig återrapportering

Breddad rekrytering

I årsredovisningen för 2008 ska redovisas vilka åtgärder SLU vidtagit för att främja och bredda rekryteringen med anledning av SLU:s handlingsplan för breddad rekrytering samt en bedömning av hur målen i handlingsplanen uppfyllts.

SLU ska redovisa hur bestämmelserna i högskoleförordningen (1993:100) om s.k. reell kompetens och alternativt urval tillämpats. För alternativt urval skall det dessutom framgå för vilka utbildningar detta tillämpats, vilka urvalsgrunder som fastställts samt vilka kategorier sökande som antagits.

Den kompletterande utbildningen för utländska veterinärer (TUVE) ska redovisas kortfattat och kommenteras.

Uppdragsutbildning

SLU ska redovisa de totala intäkterna av all uppdragsutbildning uppdelad i poänggivande och icke poänggivande utbildning samt antalet helårsstudenter i den poänggivande utbildningen.

1.1.1.2 Verksamhetsgren Forskning och forskarutbildning eller konstnärligt utvecklingsarbete

Mål 1

Den forskning som bedrivs är internationellt konkurrenskraftig och av relevans för universitetets sektorsroll.

Återrapportering

Det internationella forskningssamarbetet, särskilt uppgifter om deltagandet i EU:s ramprogram för forskning och teknisk utveckling, samt vilka intäkter detta ger ska redovisas. Utvecklingen de senaste tre åren och kopplingen till strategiskt viktiga områden ska kommenteras.

SLU ska redovisa, analysera och kommentera hur publiceringen av referegranskade vetenskapliga artiklar utvecklats under de senaste fem åren.

Mål 2

SLU:s forskarutbildning präglas av en hög effektivitet. Forskarstuderande erbjuds utbildning av hög kvalitet som förbereder för en karriär såväl inom som utanför högskolan.

För perioden 2005-2008 gäller att minst 415 examina i forskarutbildningen har avlagts vid SLU. Licentiatexamen räknas som en halv examen. En doktorsexamen där licentiatexamen tidigare tagits ut räknas som en halv examen.

Åtterrapporering

SLU ska redovisa könsfördelat i tabellform och kommentera

- antalet personer som under budgetåret har påbörjat forskarutbildning,
- antalet personer som under året har påbörjat en forskarutbildning som avses avslutas med en licentiatexamen,
- antalet aktiva personer i forskarutbildning. Med aktiva avses forskarstuderande med en aktivitetsgrad på minst 10 procent,
- antal avlagda examina fördelade på doktorsexamen respektive licentiatexamen för året,
- antalet avlagda doktorsexamina som har föregåtts av en licentiatexamen,
- form och omfattning av studiefinansiering för forskarstuderandena,
- genomsnittlig studietid för licentiat- respektive doktorsexamen.

Vidare ska redovisas vilka särskilda åtgärder som vidtagits för att med bibehållen kvalitet öka effektiviteten och genomströmningen i forskarutbildningen i de fall den genomsnittliga studietiden överstiger normalstudietiden samt bedöma behovet av ytterligare åtgärder.

1.1.1.3 Verksamhetsgren Fortlöpande miljöanalys

Mål 1

God kännedom om miljötilståndet i Sverige och omvärlden.

Återrapportering

Verksamhetens omfattning och viktigare resultat som uppnåtts ska redovisas. Med utgångspunkt i bl.a. för verksamheten relevanta miljökvalitetsmål ska SLU bistå andra myndigheter och organisationer med att värdera miljötillståndet och lämna underlag för ett hållbart nyttjande av naturresurserna.

Mål 2

Goda kunskaper i samhället om arters och populationers status och hotsituation.

Återrapportering

SLU ska redovisa vilka resultat som uppnåtts vad gäller insamling, lagring och utvärdering av information om biologisk mångfald samt hur information om tillståndet gjorts tillgänglig och spridits i samhället. Särskilt ska redovisas den verksamhet som bedrivits vid ArtDatabanken samt hur kostnaderna för verksamheten fördelat sig.

2 Övriga mål och återrapporteringskrav

1. Kvalitetsarbete

SLU ska bedriva ett aktivt och kontinuerligt kvalitetsarbete i syfte att säkra och utveckla kvaliteten och den internationella konkurrenskraften i utbildning och forskning. Som en del i detta arbete ingår pedagogisk förnyelse. Studenters och anställdas delaktighet i kvalitetsarbetet ska stärkas. De tillgängliga resurserna ska utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Återrapportering

SLU ska redovisa vilka insatser som prioriterats högst i kvalitetsarbetet och hur dessa insatser bidragit till att höja kvaliteten i verksamheten.

2. Jämställdhet

Andelen kvinnor bland professorer som anställs under perioden 2005-2008 ska vara minst 34 procent.

Återrapportering

Anställningar

SLU ska könsfördelat redovisa nyrekryterade professorer för perioden 2005-2008. Av redovisningen skall andelen befodringsprofessorer framgå.

I årsredovisningen ska andelen kvinnor och män i såväl övriga lärarkategorier som i olika slag av andra anställningar redovisas.

Särskilt ska analyseras och kommenteras könsfördelningen bland akademiska ledare såsom prefekter och dekaner.

Jämställdhetsarbete

SLU ska redogöra för hur jämställdhetsarbetet stimuleras och hur åtgärder för att främja jämställdhet följs upp. Detta gäller såväl kärnverksamheten som det personalpolitiska arbetet.

SLU ska redovisa fördelningen mellan män och kvinnor i grundutbildning och forskarutbildning. Vidare ska redovisas vilka åtgärder som vidtagits för att få en jämnare könsfördelning inom all verksamhet.

3. Övrig återsrapportering

Samverkan

SLU ska kortfattat redovisa vilka aktiviteter som genomförts för att sprida information om aktuella forskningsresultat.

SLU ska kortfattat redovisa sina samarbeten med andra universitet och högskolor.

Av årsredovisningen för 2011 ska framgå SLU:s samverkan med det omgivande samhället inom utbildning och forskning.

Av redovisningen ska framgå

- vilken utveckling som skett under perioden 2008-2011,
- hur samverkan med det omgivande samhället påverkat verksamheten,
- hur SLU utformat sina utbildningar i samverkan med arbetslivet för att tillgodose såväl studenternas efterfrågan som arbetsmarknadens behov,
- metoder för samarbete med det omgivande samhället avseende de tre verksamhetsgrenarna,
- hur lärosätena informerar om sin verksamhet, och
- hur lärosätets samverkansaktiviteter följs upp och utvärderas.

Djurskyddscentrum

SLU ska redovisa utvecklingen när gäller inrättandet av ett nationellt centrum för djurskyddsforskning.

Vattenbruk

Enligt förordning (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet 3 kap. 1§ ska vid universitetet bedrivas forskning, forskarutbildning och grundutbildning inom bl.a. vattenbruk. SLU ska översiktligt redovisa sitt arbete inom området vattenbruk och vilka satsningar som gjorts. Vidare ska redogöras för hur SLU samverkar med Fiskeriverket inom området.

Viss särskild redovisning

SLU ska redovisa

- kostnader per verksamhetsgren samt intäkter fördelat på anslagsmedel, avgifter respektive externa bidrag i jämförelse med föregående år samt årsarbetskrafter i enlighet med strukturen för indelning i verksamhetsgrenar
- beträffande kostnader och intäkter för verksamhetsgrenen grundläggande högskoleutbildning en uppdelning på grundutbildning och uppdragsutbildning samt för verksamhetsgrenen forskning och forskarutbildning göra en uppdelning på forskning och uppdragsforskning,
- myndighetskapitalet och dess förändringar i förhållande till föregående budgetår uppdelat på verksamhetsgrenar,
- ekonomiska eller andra för SLU:s verksamhet viktiga konsekvenser som uppstått eller väntas uppstå exempelvis på grund av att SLU förvaltar aktier eller andelar i intresseföretag och dotterföretag samt stiftelser,
- huvudsakliga externa finansiärer samt omfattningen av dessas finansiering.

4 Uppdrag

Miljöledning

SLU ska arbeta med miljöledningssystem enligt tidigare lämnade uppdrag. I miljöledningsarbetet ingår bl.a. att utarbeta en miljöpolicy, sätta upp egna mål, upprätta ett handlingsprogram, integrera miljöledningssystemet i den ordinarie verksamheten och redovisa miljöarbete. Redovisningen till regeringen ska ske med jämna intervaller och nästa fördjupade redovisning skall göras i en särskild skrivelse i samband med årsredovisningen för 2008.

Sveriges ordförandeskap i EU 2009

SLU ska fortlöpande bistå Jordbruksdepartementet i förberedelserna inför det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd hösten 2009 i de frågor som ligger inom SLU:s ansvarsområde. SLU ska också genomföra de åtgärder som krävs för att myndigheten ska vara väl förberedd inför ordförandeskapet.

Ett strategiskt handlingsprogram för att stärka landsbygdens utvecklingskraft
SLU ska bistå Regeringskansliet (Jordbruksdepartementet) vid framtagandet av ett strategiskt handlingsprogram för att stärka landsbygdens utvecklingskraft.

Nationell strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning

SLU ska utifrån sitt särskilda ansvars- och kompetensområden bidra till genomförandet av den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 och dess prioriteringar. SLU ska senast den 2 juli 2009, för perioden 2008 t.o.m. juni 2009, redovisa

- myndighetens bidrag till genomförandet av den nationella strategins prioriteringar,

- resultat av SLU:s medverkan i det regionala tillväxtarbetet i enlighet med prioriteringarna i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013.

Samverkan med Institutet för Jordbruks- och miljöteknik

SLU ska redovisa till Regeringskansliet (Jordbruksdepartementet) senast den 31 mars 2008 hur en närmare samverkan kan ske med Institutet för jordbruks- och miljöteknik (JTI) och vilka eventuella åtgärder som vidtagits för sådan samverkan. Samråd i frågan ska ske med JTI.

Global utveckling

SLU ska inom ramen för sin egen verksamhet och i samverkan med andra aktörer medverka till att uppfylla målet för politiken för global utveckling: att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112).

SLU ska rapportera till regeringen senast den 1 maj 2009 om hur myndigheten har bidragit och vilka resultat som har uppnåtts sedan föregående rapportering.

FINANSIERING

5 Anslag

5.1 Tilldelade anslag/anslagsposter (belopp angivna i tkr)

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

25:1 Sveriges lantbruksuniversitet (Ramanslag)

<i>Disponeras av Sveriges lantbruksuniversitet</i>		1 436 915
ap.1	Sveriges lantbruksuniversitet (ram)	1 434 915
ap.2	Förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp (ram)	2 000

Villkor för anslag 25:1

ap.1 Sveriges lantbruksuniversitet

1. Av anslaget ska SLU utbetala 1 562 000 kronor med 1/12 per månad till Gammelkroppa skogsskola. Redovisning av verksamheten och kostnaderna för denna ska göras till SLU, som utövar tillsyn över utbildningen. Redovisningen ska bifogas årsredovisningen.

2. Minst 75 procent av de medel som SLU totalt avsätter för studiefinansiering inom forskning och forskarutbildning ska avse anställning som doktorand.

Stipendier som är avsedda att vara ett alternativ till lön eller annan form av studiefinansiering för doktorander får inte finansieras med medel från statsbudgeten. Med statsbudgeten avses såväl anslag för forskning och forskarutbildning som andra statliga medel som fördelas vidare via en statlig myndighet.

3. Av anslaget ska minst 7 000 000 kronor användas för fältforskningsverksamhet rörande ekologisk produktion.

4. Av anslaget ska minst 5 000 000 kronor användas till den verksamhet som bedrivs vid Centrum för uthålligt lantbruk.

5. Av anslaget ska minst 77 000 000 kronor användas till den verksamhet som bedrivs vid Artdatabanken. Av dessa ska minst 45 000 000 kronor ska användas för verksamhet med anknytning till Svenska Artprojektet, innefattande bl.a. taxonomisk forskning och inventering av dåligt kända arter. Minst 20 000 000 kronor ska användas för stöd till biologiska samlingar vid svenska muséer och institutioner.

6. Av anslaget ska minst 5 000 000 kronor användas för projekt avseende djurskyddsforskning.

7. Av anslaget ska efter rekvisition utbetalas 600 000 kronor till Nordiska Genbanken för hyreskostnader.

8. Av anslaget får högst 3 300 000 kr utbetalas till annan utbildningsanordnare för hovslagarutbildning omfattande minst 35 utbildningsplatser per år. Utbetalning ska ske med 1/12 per månad. Redovisning av verksamheten och kostnaderna för denna ska göras till SLU, som utövar tillsyn över utbildningen.

9. Anslaget ska bidra med högst 16 926 000 kronor per år utbetalat med 1/12 per månad till finansiering av hippologutbildning anordnad i samverkan med Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande vid riksänläggningarna Flyinge, Strömsholm och Wången.

10. Av anslaget ska minst 4 000 000 kronor användas för verksamheten vid MOVIUM varav 1 000 000 kronor ska avse ett nationellt samordningsansvar för kunskapsutveckling och kunskapspridning om barns och ungas utemiljöer.

11. SLU får köpa kurser av statlig eller enskild utbildningsanordnare med relevant examenstillstånd (beställd utbildning). Sådana kurser ska av det säljande lärosätet inte klassificeras som uppdragsutbildning. Sådana kurser får endast omfatta studenter som antagits till utbildning hos det lärosäte som köper utbildningen och som finansieras med statliga anslag eller statsbidrag hos uppdragsgivaren. Vid köp av kurser mellan statliga universitet och högskolor samt enskilda utbildningsanordnare skall inte åtta procent av det belopp som tagits emot under månaden inlevereras till Skatteverket enligt förordning (2002:831) om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt.

12. Av anslaget ska 1 920 000 kronor avse anordnande av skogligt basår med minst 16 utbildningsplatser per år. Verksamheten ska redovisas i årsredovisningen.

13. Av anslaget ska 3 000 000 kronor avse förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp på ren samt studier av rovdjurspredation.

ap.2 Förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp

Medlen får användas av SLU efter beslut av regeringen för förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp.

5.3 Finansiella villkor

5.3.1 Finansiella villkor för anslag/anslagsposter

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Anslag/ap	Anslagskredit	Anslagsbehållning som disponeras 2008	Indrag av anslagsbelopp
25:1 Sveriges lantbruksuniversitet			
ap.1	0	3 %	0
ap.2	0	3 %	0

Belopp angivna i tkr

Anslagssparandet prövas efter eventuell omfördelning av anslagssparande

5.3.3 Avslutade anslagsposter

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Anslag/ap	Anslagstyp
25:1 Sveriges lantbruksuniversitet	
ap.3	ram

6 Övriga villkor

6.1 Låneram och krediter

Låneram (enl 20 § budgetlagen)	465 000
Räntekontokredit (enl 21 § budgetlagen)	58 500
Övriga kreditramar (enl 23 § budgetlagen)	

Belopp angivna i tkr

Villkor

Låneram (enl 20 § budgetlagen)

6.2 Utbetalningsplan

Till Sveriges lantbruksuniversitets räntekonto i Riksgäldskontoret överförs enligt detta regleringsbrev medel enligt följande tabell:

Utbetalningsdatum	Belopp
2008-01-25	119 743
2008-02-25	119 743
2008-03-25	119 743
2008-04-25	119 743
2008-05-25	119 743
2008-06-25	119 743
2008-07-25	119 743
2008-08-25	119 743
2008-09-25	119 743
2008-10-25	119 743
2008-11-25	119 743
2008-12-25	119 742
Summa	1 436 915

Belopp angivna i tkr

Räntebärande anslag/anslagsposter som står till Sveriges lantbruksuniversitetets disposition enligt detta regleringsbrev är:

- 25:1 ap.1 Sveriges lantbruksuniversitet
25:1 ap.2 Förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp

7 Avgifter och bidrag

7.1 Beräknad budget för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras

Verksamhet	+/- t.o.m. 2006	+/- 2007	Int. 2008	Kost. 2008	+/- 2008	Ack. +/- utgå. 2008
Avgiftsbelagd verksamhet						
Uppdragsverksamhet	0	0	390 000	390 000	0	0

Belopp angivna i tkr

7.3 Ekonomiskt mål för avgiftsbelagd verksamhet

Det ekonomiska målet för djursjukvård respektive försäljning av produkter och tjänster är att avgifterna ska bidra till att täcka kostnaderna för verksamheten.

7.4 Villkor för avgiftsbelagd verksamhet

SLU:s djursjukvård, uppdragsforskning, uppdragsutbildning (utbildning som anordnas mot avgift från annan än enskild person och som uppdragsgivaren utser deltagarna till), beställd utbildning (högskoleutbildning enligt avtal med annat lärosäte, annan statlig finansierad utbildning eller enligt avtal med annat utländskt lärosäte inom EES), försäljning av produkter och tjänster ska finansieras med avgifter. Intäkterna disponeras av SLU. Avgifternas storlek bestäms av SLU, dock ej i de fall som avses i 15 § avgiftsförordningen (1992:191).

SLU får ta ut avgifter motsvarande full kostnadstäckning för arrende samt bygg- och marktjänster för det fall tjänsterna anses förenliga med myndighetens uppgifter. SLU får även ta ut avgifter motsvarande full kostnadstäckning för upplåtelse av bostadslägenhet till utländsk student inom utbytesprogram med andra länder eller gästforskare vid universitetet, under förutsättning att de inte är anställda där. Intäkterna disponeras av SLU.

Intäkter och kostnader för den avgiftsbelagda verksamheten ska särredovisas.

7.5 Villkor för bidragsfinansierad verksamhet

SLU får ta emot bidrag från såväl statliga som icke-statliga finansiärer, inklusive medel från EU, FN eller Nordiska Ministerrådet, för sin verksamhet. Intäkterna disponeras av myndigheten. SLU får även disponera avkastning från donationer. Samtliga kostnader för den verksamhet som finansieras på detta sätt inklusive verksamhetens andel av gemensamma kostnader (full kostnadstäckning) skall täckas av dessa medel. SLU skall som en lägsta nivå för påslag för indirekta kostnader ta ut minst 18 procent av forskningsprojektens direkta kostnader exklusive lokalkostnader. Undantagna från kravet på full kostnadstäckning är endast EU-finansiärer och andra överstatliga organ där Sverige godkänt avtal med sådana undantag.

8 Övriga inkomster

Beräknade övriga inkomster som disponeras	10 000
---	--------

Belopp angivna i tkr

UNDANTAG FRÅN EKONOMIADMINISTRATIVA REGELVERKET

Med undantag från anslagsförordningen (1996:1189) skall SLU avräkna anslaget med en tolfedel av anslagsbeloppet per månad i samband med att medel utbetalas till SLU:s räntekonto i Riksgäldskontoret. SLU har rätt att ta ut ersättning för sådana varor och tjänster som avses i 4 § första stycket avgiftsförordningen (1992:191) utan den begränsning som föreskrivs i andra stycket samma paragraf.

SLU medges under 2008 undantag från bestämmelsen enligt 1 kap. 3 § och 8 kap. förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, om att upprätta och till regeringen lämna en delårsrapport.

SLU medges under 2008 undantag från bestämmelsen enligt 6 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, om att i årsredovisningen upprätta och till regeringen lämna en finansieringsanalys.

Vid köp av kurser mellan statliga universitet och högskolor samt enskilda utbildningsanordnare ska inte åtta procent av det belopp som tagits emot under månaden inlevereras till Skatteverket enligt förordning (2002:831) om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt.

SLU får ingå som medlem i för verksamheten relevanta ekonomiska föreningar.

På regeringens vägnar

Eskil Erlandsson

Catharina Stenborg Blom

Kopia till

Riksdagen, Miljö- och jordbruksutskottet

Riksrevisionen

Finansdepartementets budgetavdelning

Utbildningsdepartementet

Miljödepartementet

Näringsdepartementet

Regeringskansliets Förvaltningsavdelning, RK Ekonomi

Internrevisionen SB

Ekonomistyrningsverket

Riksgäldskontoret

Högskoleverket

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande